

PRZEMOC SEKSUALNA W TRAKCIE KONFLIKTÓW ZBROJNYCH I PO ICH ZAKOŃCZENIU

16 DAYS OF ACTIVISM AGAINST GENDER-BASED VIOLENCE

16 DÍAS DE ACTIVISMO CONTRA LA VIOLENCIA DE GÉNERO

16 JOURS D'ACTIVISME CONTRE LA VIOLENCE DE GENRE

25 NOV - 10 DEC

<http://16dayscwgj.rutgers.edu>

“Ta zbrodnia, z jej destrukcyjnym wpływem na jednostki i wszechobecnym sposobem w jaki niszczy perspektywę pokoju i rozwoju, kładzie się długim cieniem nad całą zbiorowością ludzką.”

Zainab Bangury Podsekretarz Generalnej ONZ, Specjalnej Przedstawicielki Sekretarza Generalnego ONZ do Spraw Przemocy Seksualnej w Konfliktach Zbrojnych, kwiecień 2014 otwarta debata RB ONZ w sprawie przemocy seksualnej w konfliktach.

Problem przemocy seksualnej w trakcie i po zakończeniu konfliktów zbrojnych stał się w ostatnich latach sprawą zajmującą zarówno państwa, społeczeństwo obywatelskie, jak i instytucje międzynarodowego wymiaru sprawiedliwości. Międzynarodowy Trybunał Karny (ICC) uznał w Statucie Rzymskim z 1998 gwałt za zbrodnię wojenną a inne formy przemocy seksualnej za przestępstwa, które mogą być ścigane.

Kobiety i dziewczynki stanowią większość ofiar i ocalałych z przemocy seksualnej, podczas gdy sprawcami tych przestępstw są w zdecydowanej większości mężczyźni i chłopcy.

Mężczyźni i chłopcy również padają ofiarami przemocy seksualnej w trakcie konfliktów, ale ponieważ temat ten objęty jest jeszcze większym tabu, mniej jest dostępnych informacji na temat skali tego zjawiska. Kobiety i dziewczynki w czasie konfliktów postrzegane są jako „własność” i „narzędzia wojenne”, a przemoc skierowana przeciwko nim ma za zadanie upokorzyć, zdegradować i zniszczyć więzi rodzinne i społeczne, osłabiając ich zdolność do przeciwstawienia się stronie przeciwnej. W przypadku przemocy seksualnej wobec mężczyzn, ma ona na celu upokorzenie i publiczne podważenie męskości i siły. Przemoc wobec kobiet nasila się podczas konfliktów i kryzysów, gwałt jest wtedy jedną z szeroko stosowanych form przemocy seksualnej i stanowi jedno z narzędzi wojennych. Okaleczenie narządów płciowych, niewolnictwo seksualne w wyniku porwań lub przymusowych „mażeństw”, wymuszone zapłodnienie albo sterylizacja mają na celu zdominowanie kobiet, a co za tym idzie również ich społeczności.

Twórz Bezpieczne Przestrzenie

Jeśli Twoja organizacja ma doświadczenie w poradnictwie dla osób, które doświadczyły przemocy (ocalałych), stwórzcie programy szkoleń, dzięki którym będzie można uczyć adekwatnych i właściwych procedur w zakresie doradztwa, dostępnych prawnych i medycznych świadczeń, poufności, gromadzenia dowodów i świadectw, wrażliwości wobec ocalałych.

Prowadźcie rzecznictwo

Rada Bezpieczeństwa ONZ przyjęła szereg rezolucji dotyczących kobiet, pokoju i bezpieczeństwa (1325, 1820, 1888, 1889, 1960 i 2106). Rządy muszą zobowiązać się do ich wdrażania. Prowadźcie rzecznictwo na rzecz udziału kobiet w procesach podejmowania decyzji w sprawach pokoju i bezpieczeństwa na wszystkich szczeblach decyzyjnych. Zachęcaj decydentki i decydentów do zajęcia się przestępstwami przemocy seksualnej w trakcie konfliktów zbrojnych w trybie priorytetowym oraz wspierania lokalnych, krajowych i międzynarodowych mechanizmów zapobiegania, ochrony i wymiaru sprawiedliwości.

Patriarchat jest systemem, który promuje i wspiera przejawy tradycji, kultury i socjalizacji kobiet i mężczyzn oparte na normach i stereotypach płciowych. System patriarchalny wspiera takie rozumienie prawa, które pozwala na postrzeganie pewnych aktów przemocy jako dopuszczalnych lub nawet naturalnych. Normy dotyczące płci społeczno – kulturowej funkcjonujące w patriarchalnym systemie opozycji męskości i kobiecości, publicznego i prywatnego, praw zbiorowych i jednostkowych, sprzyjają postrzeganiu kobiet jako własności mężczyzn, dla których właściwym miejscem jest dom, z daleka od przestrzeni politycznych, społecznych i ekonomicznych.

Wychodząc z domu, kobiety opuszczają środowisko przypisane im zgodnie z rolą płciową. Często oskarża się je wtedy o zaniedbywanie swoich obowiązków wobec rodziny, a także uznaje się to za otwarte zaproszenie dla mężczyzn do ataków i napastowania ich w przestrzeni publicznej.

Czas konfliktów, politycznych represji i przewrotów, jest dla kobiet i mężczyzn, w szczególności Obrończyń_ców Praw Człowieka Kobiet, okresem wysokiego narażenia na przemoc seksualną.

Przestępstwa przemocy seksualnej przed, w czasie trwania i po zakończeniu konfliktów zbrojnych często pozostają bezkarne. Aby to zmienić zarówno podmioty państwowe, jak

RUTGERS

School of Arts and Sciences

Center for Women's Global Leadership
Rutgers, The State University of New
Jersey
<http://cwgl.rutgers.edu>

Mężczyźni i chłopcy

Mężczyźni i chłopcy, którzy wierzą w równość płci są ważnymi sojusznikami w działaniach zmierzających do zakończenia przemocy ze względu na płeć w konfliktach. Mogą oni stanowić potężne wzorce w kwestionowaniu męskości opartych na dominacji. Zaproś mężczyzn i chłopców, których znasz, aby razem z Tobą wzięli udział w wydarzeniach Kampanii 16 dni Akcji i zachęcaj do dzielenia się pomysłami na temat tego w jaki sposób można zaangażować ich rówieśników w dążenia do zakończenia przemocy.

i niepaństwowe muszą wziąć odpowiedzialność za swoje działania. Dążenia do zakończenia przemocy seksualnej wspierają: Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ „Kobiety, Pokój i Bezpieczeństwo” (*Women, Peace and Security*), Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet (*Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, CEDAW*), regionalne i lokalne plany i strategie działania oraz inne przepisy prawne. Państwa są zobowiązane zasadą należytej staranności (*due diligence*) do ochrony przed i zapobiegania przemocy seksualnej, do pociągania sprawców do odpowiedzialności i niesienia pomocy oraz wsparcia osobom, które doświadczyły przemocy seksualnej (ocalałych). Zarówno podmioty państwowe, jak i niepaństwowe powinny być pociągane do odpowiedzialności zgodnie z prawem krajowym i regionalnymi mechanizmami, o ile takie istnieją; przed Międzynarodowym Trybunałem Karnym (ICC), i zgodnie z przepisami Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet (*Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, CEDAW*).

Historia pokazuje, że okres wojny jest czasem, kiedy ludność cywilna jest szczególnie zagrożona, a mężczyźni i chłopcy biorący czynny udział w walce czują się zwolnieni z obowiązku przestrzegania prawa. Grabież, gwałt i inne formy dominacji są traktowane jako danina należna ich męskości. W ten sposób usprawiedliwia się przemoc seksualną wobec kobiet, dzieci i mężczyzn. Dlaczego tak się dzieje? Gwałt i inne formy przemocy seksualnej są narzędziem opresji, a ich użycie w czasie konfliktu ma na celu kontrolę i zniszczenie „wroga”

Musimy pamiętać o tym, że przemoc seksualna ma miejsce również w czasie względnego pokoju, jednak prawdopodobieństwo jej wystąpienia wzrasta w czasie konfliktów zbrojnych, ponieważ załamują się wtedy instytucjonalne i strukturalne elementy służące utrzymaniu porządku, jak i wszelkie pozory prawa i rządów.

Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ 1325 i inne mechanizmy międzynarodowe wspierają włączenie perspektywy kobiet i ich uczestnictwo w procesach i ciałach w trakcie i po zakończeniu konfliktów zbrojnych, w takich obszarach jak zapobieganie konfliktom, procesy przemian i pokojowe, misje pokojowe i konwoje, a także udział w ciałach decyzyjnych, takich jak lokalne zgromadzenia, rządy itp. powstających po konfliktach. Jednocześnie, należy zająć się kompleksowo potencjalnymi źródłami konfliktu, będącymi zazwyczaj natury ekonomicznej lub społecznej poprzezłożenie większego nacisku na kulturę pokoju, demilitaryzację, równość płci i wzmacnianie ekonomicznych i społecznych praw dla wszystkich ludzi.

Upowszechniaj

Zachęcaj media do informowania o Twoich działaniach i poproś aby podnosili kwestię przemocy seksualnej związanej z konfliktami, w swoich relacjach. Przekazuj mediom wskazówki dotyczące relacjonowania wydarzeń związanych z przemocą w sposób, który nie będzie powodował pogłębiania traumy i negatywnie wpływał na bezpieczeństwo ocalałych/ofiar. Korzystaj z serwisów społecznościowych w celu wymiany informacji na temat możliwości podejmowania działań. Śledź działania organizacji aktywnych w mediach społecznościowych.

Tłumaczenie: Ewa Paulina Wojtowicz i Agata Teutsch
Redakcja merytoryczna: Agata Teutsch, Fundacja Autonomia

Źródła

Organizacje

- The International Campaign to Stop Rape & Gender Violence: <http://www.stoprapeinconflict.org>
- MenEngage Alliance: <http://www.menengage.org>
- White Ribbon Campaign: <http://www.whiteribbon.ca>
- Women Under Siege Project: <http://www.womenundersiegeproject.org>

Publikacje

- Nobel Women's Initiative. (2011) *War on Women: Time for Action to End Sexual Violence in Conflict*. http://www.nobelwomensinitiative.org/wp-content/archive/stories/Conference_Ottawa_Women_Forging_a_New_Security/war-on-women-web.pdf
- Stop Rape Now. UN Action Against Sexual Violence in Conflict: <http://www.stoprapenow.org/advocacy-resources>
- UN Women - Security Council Resolutions on Women, Peace, and Security: <http://www.unwomen.org/en/how-we-work/intergovernmental-support/major-resolutions/security-council>
- Women Peacemakers Program (2010) *Together for Transformation: Men Masculinities and Peacebuilding*: <https://www.womenpeacemakersprogram.org/assets/CMS/Resources/Reports/May-24-2010.pdf>